

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 6. mai 2025 av Høyesterett i avdeling med

dommer Wilhelm Matheson
dommer Borgar Høgetveit Berg
dommer Thom Arne Hellerslia
dommer Eyvin Sivertsen
dommer Christian Lund

HR-2025-813-A, (sak nr. 24-184452STR-HRET)
Anke over Eidsivating lagmannsretts dom 17. oktober 2024

A

(advokat Thomas Horn)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Sturla Henriksbø)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Lund:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder reaksjonsfastsettelsen etter domfellelse for motarbeiding av rettsvesenet, trusler og hensynsløs adferd. Den reiser særlig spørsmål om rettighetstap i form av tidsavgrenset tap av retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook er forenelig med Grunnloven § 100.
- (3) A var tidligere gift med B. Sammen har de en datter, som er født i 2012.
- (4) Søndre Østfold tingrett avsa 29. august 2022 dom i foreldretvist mellom A og B. Det ble avgjort at datteren skulle bo fast hos mor og ha dagsamvær med far. Dommen er rettskraftig.
- (5) Ved dom 19. desember 2022 av Søndre Østfold tingrett ble A domfelt for gjentatte ganger ved hensynsløs atferd å ha krenket Bs fred (straffeloven § 266), for å ha krenket hennes rett til privat kommunikasjon (straffeloven § 205) og for uberettiget å ha skaffet seg tilgang til hennes mobilabonnement (straffeloven § 204). Han ble også ilagt et kontaktforbud overfor B for en periode på tre år. Dommen er rettskraftig.
- (6) A ble 1. mars 2023 pågrepet for de forholdene som saken her gjelder, og satt i varetekt frem til 6. september 2023. Han ble da overført til soning av straffen idømt ved Søndre Østfold tingretts dom 19. desember 2022. Dommen var ferdig sonet 6. november 2023.
- (7) Tiltalen i saken her ble reist 6. september 2023. Den gjelder overtredelse av:

«I **Straffeloven § 157 første ledd**
for ved trusler eller rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet eller noen av hans/hennes nærmeste å ha opptrådt slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste eller gjengjelder en handling, et arbeid, eller en tjeneste som aktøren har utført i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak.

Grunnlag:

a)

I perioden tirsdag 6. desember 2022 til tirsdag 13. desember [2022] i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut 3 videoer på en offentlig tilgjengelig Facebook- og/eller TikTok-plattform, der han fremsetter en rekke uttalelser med varighet over flere minutter, som direkte angriper fagutøvelsen, samtidig som det fremføres en rekke personlige negative karakteristika rettet direkte til C, som hun ble kjent med, og som var egnet til å påvirke hennes rolle som aktor, politiadvokat og påtaleansvarlig i straffesaken som hadde hovedforhandling 12.–14. desember 2022.

b)

I perioden tirsdag 24. desember 2022 til tirsdag 28. februar 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut 15 videoer på en offentlig tilgjengelig

Facebook- og/eller TikTok-plattform, der han fremsetter en rekke uttalelser med varighet over flere minutter, som direkte angriper fagutøvelsen, samtidig som det fremføres en rekke personlige negative karakteristika rettet direkte til C og/eller D, som de ble gjort kjent med, og som er en gjengjeldelse av deres arbeid som politiadvokat og påtaleansvarlig i straffesak eller sak om besøksforbud.

c)

Tirsdag 10. januar 2023 til tirsdag 1. mars 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut 7 videoer på en offentlig tilgjengelig Facebook og/ eller TikTok-plattform, der han fremsetter en rekke uttalelser med varighet over flere minutter, som direkte angriper fagutøvelsen, samtidig som det fremføres en rekke personlige negative karakteristika rettet direkte til E, F, G, H og/eller I, som de ble gjort kjent med og som er en gjengjeldelse for deres arbeid som fagdommer i i ulike straffe- og sivile saker som har versert for domstolen.

d)

I perioden fra 5. desember 2022 til 28. februar 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut 7 videoer på en offentlig tilgjengelig Facebook- og/eller TikTok-plattform, der han fremsetter en rekke uttalelser med varighet over flere minutter, som direkte angriper fagutøvelsen, samtidig som det fremføres en rekke personlige negative karakteristika rettet direkte til J og/eller K, som de ble gjort kjent med og som er en gjengjeldelse for deres arbeid som sakkyndig i barnefordelingssak.

...

II

Straffeloven § 263

for i ord eller handling å ha truet med straffbar atferd under slike omstendigheter at trusselen var egnet til å fremkalle alvorlig frykt.

Grunnlag:

Tirsdag 28. februar 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut én video på en offentlig tilgjengelig Facebook- og/eller TikTok-plattform der han kom med en rekke uttalelser til SFO-leder på datterens skole, L, blant annet 'jeg er hundredeler ifra å vrenge den fingeren 360 grader rundt og rive av den mannen hodet. Han har flaks, han er så nærme å få grisejuling'. Trusselen var egnet til å skape alvorlig frykt.

III

Straffeloven § 266

for ved skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd å ha forfulgt en person eller på annen måte krenket en annens fred.

Grunnlag:

a)

I perioden onsdag 1. april 2020 til søndag 27. februar 2023 har han ved en rekke tilfeller opptrådt plagsomt overfor sin ekskone B ved at har lagt ut flere videoer på sosiale medier der han har utlevert personopplysninger om B, han har delt Søndre Østfold tingretts dom av 19. desember 2022 på sosiale medier uten å anonymisere personalia til B.

b)

I perioden torsdag 8. desember 2022 til lørdag 25. februar 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut to videoer på en offentlig tilgjengelig

Facebook- og/eller TikTok-plattform, der han kom med en rekke uttalelser rettet mot M i hennes virke som leder i barnevernet i X, som samlet fremstår som plagsom opptreden.

c)

I perioden rundt onsdag 7. desember 2022 til lørdag 25. februar 2023 i --- 0 i X eller fra et annet sted, la han ut to videoer på en offentlig tilgjengelig Facebook- og/eller TikTok-plattform, der han kom med en rekke uttalelser rettet mot N i hennes virke som ansatt i barnevernet i X.

d)

I perioden mandag 5. desember 2022 til tirsdag 7. februar i --- 0 i X eller fra et annet sted, har han ved en rekke tilfeller opptrådt plagsomt ovenfor sin datter O ved at har lagt ut flere videoer på sosiale medier der han har utlevert personopplysninger om O, han har delt Søndre Østfold tingretts dom av 19. desember 2022 på sosiale medier uten å anonymisere personalia til O.»

- (8) Romerike og Glåmdal tingrett dømte 11. januar 2024 A til fengsel i ti måneder. Han ble også fradømt retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook i ett år og seks måneder.
- (9) A anket dommen til Eidsivating lagmannsrett, som 17. oktober 2024 avsa dom med følgende slutning:
- «1. A, født 00.00.1982, dømmes for overtredelse av straffeloven § 157 første ledd, straffeloven § 266, og det forholdet som er rettskraftig avgjort ved Romerike og Glåmdal tingretts dom av 11. januar 2024, alt sammenholdt med straffeloven § 79 a, til fengsel i 1 – ett – år.
  - Utholdt varetekt kommer til fradrag i fengselsstraffen med 191 dager.
  - 2. A dømmes i medhold av straffeloven § 56, jf. § 58, til tap av retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook for en periode på 3 – tre – år.
  - 3. Innen 2 – to – uker fra denne dommens forkynnelse dømmes A til å betale til B 30 000 – trettitusen – kroner i oppreisning.
  - 4. Innen 2 – to – uker fra denne dommens forkynnelse dømmes A til å betale til O 50 000 – femtitusen – kroner i oppreisning.
  - 5. A dømmes til å betale saksomkostninger med 10 000 – titusen – kroner.»
- (10) A har anket dommen til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen. Ved beslutning 5. februar 2025 ble anken fremmet for straffutmålingen, inkludert rettighetstapet.
- (11) Jeg legger til at A 23. mars 2025 ble siktet for motarbeiding av rettsvesenet, grunnet omtaler i sosiale medier av to av dommerne som behandlet saken her i tingretten og lagmannsretten.

- (12) A har i korte trekk gjort gjeldende at et rettighetstapet han er ilagt, utgjør en forhåndskontroll som er omfattet av forbudet i Grunnloven § 100 fjerde ledd. Forbudet er tilnærmet absolutt og omfatter i alle fall rettighetstap som i saken her.
- (13) Høyesterett må utenfor anken vurdere om enkelte av de ytringer A er domfelt for, ikke er straffbare etter straffeloven § 157.
- (14) As uttalelser i denne saken springer ut av kritikk mot offentlige autoriteter. Uttalelsene omfattes av det særskilt sterke vernet for frimodige ytringer etter Grunnloven § 100 tredje ledd. Lagmannsretten har ved domfellelsen ikke vurdert forholdet til Grunnloven § 100.
- (15) Det er prinsipielt lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves, subsidiært at A anses på mildeste måte.
- (16) *Påtalemyndigheten* har i korte trekk gjort gjeldende at As ytringer ikke omfattes av Grunnloven § 100 tredje ledd om frimodige ytringer.
- (17) Rettighetstapet A er idømt, er en del av straffereaksjonen for et tidligere lovbrudd. Grunnloven § 100 fjerde ledd om forhåndssensur får derfor ikke direkte anvendelse. Bestemmelsen er uansett ikke noen absolutt skranke mot rettighetstap som gjelder sosiale medier.
- (18) Det er lagt ned påstand om at anken forkastes.

Mitt syn på saken

Sakens rammer – Høyesteretts kompetanse

- (19) Jeg ser først på forsvarers prinsipielle påstand om at lagmannsrettens dom med ankeforhandling oppheves. Dette er begrunnet med at Høyesterett utenfor anken må vurdere om enkelte av de ytringer A er domfelt for, ikke er straffbare etter straffeloven § 157. Det er vist til at lagmannsretten ved domfellelsen ikke har vurdert forholdet til forbudet mot forhåndskontroll i Grunnloven § 100 fjerde ledd, samt at tredje ledd gir et særskilt sterkt vern for frimodige ytringer.
- (20) Som den klare hovedregel er det ikke adgang til utenfor anken å behandle en ankegrunn som Høyesterett under ankesilingen har nektet fremmet etter straffeprosessloven § 323, jf. Rt-2011-514 avsnitt 27. Hvorvidt *andre* ankegrunner skal prøves, er et «kan»-spørsmål, se avsnitt 29 i nevnte dom. I støtteskrivet til Høyesterett er det gjort gjeldende at kjernen i As ytringer er kritikk og at det var en feil av lagmannsretten ikke å vurdere utsagnene opp mot ytringsfriheten. Selv om det i støtteskrivet fokuseres på Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 10, mens det under ankeforhandlingen for Høyesterett i større grad er vist til Grunnloven § 100, finner jeg det klart at det er den samme ankegrunnen som nå påberopes.
- (21) Forsvarer har også vist til at Høyesterett i alle tilfeller kan prøve forholdet til Grunnloven og EMK. Jeg kan ikke se at domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 157 reiser noen spørsmål opp mot Grunnloven § 100 eller EMK artikkel 10 som det er grunn for Høyesterett til å se nærmere på utenfor anken.

- (22) Rammene for saken er etter dette straffutmålingen, inkludert rettighetstapet. I disse spørsmålene har Høyesterett full kompetanse.

Oversikt over de straffbare forholdene og As bruk av TikTok og Facebook

- (23) Straffesaken mot A gjelder følgende forhold:

- Fire overtredelser av straffeloven § 157 om motarbeiding av rettsvesenet. De fornærmede er to politiadvokater, fem dommere og to rettsoppnevnte sakkyndige psykologer. De fornærmede har hatt ulike roller i rettsprosessene A har vært involvert i.
- Én overtredelse av straffeloven § 263 om trusler mot SFO-lederen på datterens skole. Dette forholdet ble endelig avgjort av tingretten.
- Fire overtredelser av straffeloven § 266 om hensynsløs atferd. De fornærmede er As tidligere ektefelle, As datter og to ansatte i barnevernet i X.

- (24) Straffesaken har sin bakgrunn i flere hundre videoer som A i perioden fra oktober 2022 til mars 2023 publiserte på sosiale medieplattformer, hovedsakelig TikTok og Facebook. Hver av de 14 fornærmede etter tiltalen omtales i kortere eller lengre enetaler i en eller flere av videoene. Tiltalen viser konkret til 37 videoer, mens det for tiltalepostene knyttet til As tidligere ektefelle og datter er vist til «flere videoer».

- (25) På generell basis uttaler lagmannsretten om de publiserte videoene:

«Tiltaltes uttalelser i de publiserte videoene er ikke fremsatt spontant, men gjennom regisserte og overveide monologer i etterkant av hans opplevelser. Monologene fremføres i hovedsak i kontrollert form, hvor tiltalte tidvis benytter sarkasme og ironi. Dette med unntak av enkelte videoer hvor tiltalte gjennom egen tale blir agitert og kraftfull i sin verbale styrke. Lagmannsretten finner grunn til å fremheve at mye av det tiltalte fremfører i monologene ligger innenfor hans alminnelige handlingsfrihet og ytringsfrihet. ...

Det publiserte materialet levner ingen tvil om hvem tiltalte omtaler og hvem uttalelsene er rettet mot. I de avspilte videoene er alle de fornærmede i post I a–c identifisert ved navn og stillingstittel. Fornærmede i post I d er ikke nevnt ved navn, men det fremgår at de har utført psykologoppdrag i rettssak om tiltaltes barn.»

- (26) For en nærmere beskrivelse av de ulike forholdene A er dømt for, viser jeg til lagmannsrettens dom.

- (27) De fleste av videoene tiltalen gjelder, er publisert via As brukerprofil på medieplattformen TikTok. Profilen er åpen og tilgjengelig for alle. TikTok er et sosialt nettverk for brukerinnsendte videoer. Alle videoene som lages på TikTok, kan lastes ned av andre brukere og kan også deles på andre sosiale medier. TikTok får ved publisering av en video rett til å gjenbruke videoen. Delingsmuligheten, gjenbruksrettigheten og algoritmer som eksponerer brukere for videoforslag, legger til rette for omfattende spredning av innholdet som publiseres.

- (28) På tidspunktet for tingrettens dom hadde A i overkant av 4 000 følgere på TikTok. For Høyesterett er det opplyst at han har mer enn 7 800 følgere på TikTok og omkring 1 200 følgere på Facebook.

Idømmelse av rettighetstap

Straffeloven § 56 om rettighetstap

- (29) Rettighetstap er etter straffeloven å anse som straff, jf. straffeloven § 29 første ledd bokstav f. Adgangen til å idømme rettighetstap følger av straffeloven § 56, der første ledd lyder slik:

«Den som har begått en straffbar handling som viser at vedkommende er uskikket til eller kan misbruke en stilling, virksomhet eller aktivitet, kan, når allmenne hensyn tilsier det,

- a. fratas stillingen, eller
- b. fratas retten til for fremtiden å ha en stilling eller utøve en virksomhet eller aktivitet.»

- (30) I følge § 58 andre ledd skal rettighetstap ilegges for en bestemt tid inntil fem år, eller når særlige grunner tilsier det, på ubestemt tid. Fristen for rettighetstapet løper ikke i den tiden lovbryster soner frihetsstraff, se § 58 fjerde ledd.
- (31) Lovgiver la allerede ved vedtakelsen av bestemmelsen om rettighetstap i straffeloven 1902 § 29 til grunn at den skulle anvendes med varsomhet og bare dersom tungtveiende grunner talte for det. Se om dette omtalen i Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 318. Meningen med alternativet «aktivitet», som ble tatt inn i 1902-loven allerede ved vedtakelsen av straffeloven 2005 § 56, var ikke å endre terskelen. Siktemålet var at rettighetstap skulle kunne bli en mer egnet reaksjon i flere saker. Departementet ønsket med dette å åpne for å forby former for atferd som det ikke var naturlig å karakterisere som en «virksomhet» eller «beskjeftigelse», se proposisjonen side 320. Som eksempel nevnte departementet retten til å kjøre motorsykkle nattetid i et boligområde.
- (32) På side 321 i proposisjonen klargjør departementet at bruk av internett og telenettet må kunne karakteriseres som en «aktivitet» som kan forbys med hjemmel i § 56. Departementet uttaler deretter:

«En annen sak er at det sjelden vil foreligge tilstrekkelig tungtveiende grunner til å forby enhver form for bruk av telenettet. Rettighetstap med en rekkevidde som er begrenset til bestemte former for bruk av for eksempel internett, er mer aktuelle. En lovbryster som har gjort seg skyldig i seksuallovbrudd mot mindreårige som han har truffet på chattersider på internett, vil for eksempel kunne forbys å oppsøke tilsvarende chattersider i fremtiden.»

- (33) Departementets uttalelser er fulgt opp i rettspraksis, se HR-2024-986-A *Snapchat*.
- (34) I proposisjonen berøres også forholdet til ytringsfriheten, særlig knyttet til adgangen til etter bestemmelsen å fradømme en redaktør sin stilling. Departementet mente at dette ikke uten videre ville være i strid med ytringsfrihetens prinsipper. Ytringsfriheten er ikke ubegrenset, og «det gjelder klare grenser for hva slags ytringer som lovlig kan fremsettes

eller videreformidles», se side 320 i proposisjonen. Departementet legger imidlertid også til:

«Samtidig er det grunn til å understreke at domstolene bør utvise særlig forsiktighet med å idømme rettighetstap på områder hvor dette kan oppfattes som et inngrep i ytringsfriheten eller demokratiske prosesser, som for eksempel hvor det er tale om å fradømme noen retten til å være redaktør i et meningsbærende medium.»

- (35) Adgangen til å idømme rettighetstap skal altså bare anvendes dersom tungtveiende grunner taler for det. Et rettighetstap kan gjelde for bestemte former for bruk av internett. Dersom idømmelse av rettighetstap kan oppfattes som et inngrep i ytringsfriheten eller demokratiske prosesser, bør domstolene utvise særlig forsiktighet.

Vernet etter Grunnloven § 100

- (36) Grunnloven § 100 første til fjerde ledd lyder slik:

«Ytringsfrihet bør finne sted.

Ingen kan holdes rettslig ansvarlig for å ha meddelt eller mottatt opplysninger, ideer og budskap med mindre det lar seg forsvare holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse. Det rettslige ansvar bør være foreskrevet i lov.

Frimodige ytringer om statsstyret og hvilken som helst annen gjenstand er tillatt for enhver. Det kan bare settes klart definerte grenser for denne rett der særlig tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp imot ytringsfrihetens begrunnelser.

Forhåndssensur og andre forebyggende forholdsregler kan ikke benyttes med mindre det er nødvendig for å beskytte barn og unge mot skadelig påvirkning fra levende bilder. Brevsensur kan ikke settes i verk utenfor anstalter.»

- (37) Grunnloven § 100 hadde frem til 2004 ingen uttrykkelig bestemmelse om forhåndssensur. Forbudet mot slik sensur var imidlertid det sentrale elementet i første setning i bestemmelsen slik den lød om at «Trykkefrihed bør finde Sted». Ved forslaget om et eget ledd i § 100 om forhåndskontroll ønsket Ytringsfrihetskommisjonen å videreføre forbudet mot forhåndssensur av trykt skrift, samt å utvide det til å gjelde «enhver ytring, uavhengig av medium», se NOU 1999: 27 punkt 6.3.4.2 på side 156.
- (38) Departementet var enig med kommisjonen i at forbudet mot forhåndskontroll av ytringer burde omfatte alle medier, da «tiden har løpt fra et forbud mot forhåndskontroll som bare er begrenset til trykt skrift», se St.meld. nr. 26 (2003–2004) side 121. Det er dermed ikke tvilsomt at forbudet mot forhåndskontroll i Grunnloven § 100 fjerde ledd er medienøytralt. Departementet pekte imidlertid på at ikke alle former for forhåndskontroll med ytringer var like betenkelige. Betenkelighetene er større «jo nærmere ytringsfrihetens kjerne en nærmer seg», slik at det er «mindre betenkelig med forhåndskontroll med kommersiell reklame enn politiske ytringer».
- (39) Reglene om forhåndskontroll i § 100 fjerde ledd rammer for det første den ordinære sensur, det vil si «ordninger som på generelt grunnlag krever at alle ytringer – eller alle ytringer fremsatt via et spesielt medium – må være godkjent av en offentlig kontrollinstans

før avgivelse», se St.meld. nr. 26 (2003–2004) side 186. Det er i disse tilfellene tale om kontroll av konkrete ytringer. Men Grunnloven § 100 fjerde ledd rammer også «andre forebyggende forholdsregler». Dette inkluderer blant annet «regler mot fri etablering av kanaler ut i det offentlige rom», se NOU 1999: 27 punkt 10.3.6 på side 246 og St.meld. nr. 26 (2003–2004) side 186. Her er det selve bruken av mediet til å formidle ytringer som kontrolleres, ikke de konkrete ytringene. En forhåndskontroll, typisk en konsesjonsordning, vil imidlertid kunne tillates der den er begrunnet i tekniske eller økonomiske forhold. Da er det ikke ytringene som møter krav om forhåndskontroll, men den tekniske aktiviteten, se St.meld. nr. 26 (2003–2004) side 186.

- (40) Ytringsfrihetskommisjonen la til grunn at vernet etter Grunnloven § 100 fjerde ledd skulle være like strengt for ytringer i alle typer medier, se NOU 1999: 27 punkt 10.3.6 på side 246. Kommisjonens forslag til grunnlovstekst hadde dermed ingen egen bestemmelse for trykt skrift.
- (41) Departementet foreslo å regulere forhåndskontroll av trykte skrifter i et eget punktum i bestemmelsen der forbudet «i utgangspunktet er absolutt», og at det kunne «kombineres med et svakere vern for ytringer i andre medier», se St.meld. nr. 26 (2003–2004) side 135.
- (42) Et flertall i stortingskomiteen støttet departementets forslag, se Innst. S. nr. 270 (2003–2004) side 55. Etter stortingsdebatten endte man imidlertid med å vedta forslaget fra Ytringsfrihetskommisjonen. Grunnloven § 100 fjerde ledd har derfor ingen egen bestemmelse om forhåndskontroll av trykte skrifter. Etter mitt syn er der dermed klart at forbudet mot forhåndskontroll i utgangspunktet er like strengt uavhengig av hvilket medium ytringen formidles i.
- (43) Etter ordlyden i Grunnloven § 100 fjerde ledd er forbudet mot forhåndskontroll absolutt, med to eksplisitte unntak som ikke får anvendelse i saken her. Så strengt skal bestemmelsen likevel ikke forstås, jf. Rt-2007-404 *Brennpunkt* avsnitt 46. I avgjørelsen redegjøres det for forarbeidene til fjerde ledd, og det konkluderes i avsnitt 54 med at Grunnloven § 100 fjerde ledd ikke er til hinder for at *midlertidige forføyninger* i særlige tilfeller kan brukes til å stanse ytringer.
- (44) Heller ikke for den type forebyggende tiltak som saken her gjelder, er forbudet etter mitt syn absolutt. Jeg legger da vekt på at Ytringsfrihetskommisjonen uttalte at forbudet mot forhåndskontroll – i alle fall når det gjaldt midlertidige forføyninger – ikke fikk anvendelse der formålet med forbudet var å avverge en ellers «irreversibel skade» som ville oppstå om en ytring nådde frem til sitt publikum. Kommisjonen definerte dette som en «skade som ikke tilfredsstillende kan kompenseres ved etterfølgende økonomisk ansvar (en pengeskade er alltid reversibel) eller annet etterfølgende ansvar», se NOU 1999: 27 punkt 10.3.6 på side 246.
- (45) Dette ble fulgt opp i St.meld. nr. 42 (1999–2000) punkt 5.9.5 på side 27, der det forutsettes at kommisjonens forslag til en viss grad åpner for inngrep ut fra en interesseavveining, men at vurderingen er streng og at inngrep bare er aktuelt hvis etterfølgende ansvar ikke gir et tilstrekkelig vern.
- (46) Kommisjonens forslag ble fulgt opp videre i St.meld. nr. 26 (2003–2004). Departementet foreslo på side 181 en mindre kategorisk ordlyd, der forhåndskontroll av ytringer kunne aksepteres dersom «tungtveiende Hensyn gjøre det tilbørlig». I de særskilte

kommentarene til bestemmelsen vises det – i tilknytning til midlertidig forføyning, beslag eller inndragning – til kommisjonens forbehold om «irreversibel skade», og departementet definerer på side 187 også begrepet på samme måte som kommisjonen.

- (47) Ved behandlingen i Stortinget var det – også her – Ytringsfrihetskommisjonens forslag til ordlyd som ble vedtatt. Under stortingsdebatten forutsatte saksordføreren, Martin Engeset, i sin innledning at den nye bestemmelsen om forhåndskontroll ville videreføre muligheten til å bruke midlertidige forføyninger, beslag og inndragning for å stanse enkeltstående ytringer, der publisering ville kunne føre til «irreversible skader», for eksempel i saker knyttet til rikets sikkerhet eller «saker som kan være til stor skade for enkeltpersoner», se Stortingstidende (2003–2004) side 3586.
- (48) Det var særlig i forbindelse med forhåndskontroll av enkeltstående ytringer – ved bruk av midlertidig forføyning, beslag eller inndragning – at Ytringsfrihetskommisjonen, departementet og Stortinget diskuterte unntak fra forbudet mot forhåndskontroll. Eventuelle unntak for andre former for forhåndskontroll – for eksempel kontroll av mediekkanaler – er ikke problematisert. For kontroll med enkeltstående ytringer er det forutsatt visse unntak, der en publisering vil medføre irreversibel skade. Denne anvisningen på en interesseavveining må også gjelde for rettighetstap av den type som saken her gjelder. Det er tale om en straffereaksjon fastsatt av domstolene mot tidligere rettsstridige ytringer.
- (49) *For å oppsummere:* Forbudet mot forhåndskontroll i Grunnloven § 100 fjerde ledd gjelder både for kontroll av enkeltstående ytringer og for andre former for forhåndskontroll, for eksempel kontroll av mediekkanaler. Forbudet er medienøytralt, og terskelen er i utgangspunktet den samme uavhengig av medium. Forbudet mot forhåndskontroll er likevel ikke absolutt. Bestemmelsen åpner til en viss grad for inngrep ut fra en interesseavveining. Denne interesseavveiningen kan slå ulikt ut avhengig av hvor nær ytringsfrihetens kjerne man er. Inngrep i form av rettighetstap som i saken her kan være tillatelig når formålet er å avverge en ellers irreversibel skade som ikke tilfredsstillende kan kompenseres ved etterfølgende ansvar.
- (50) Heller ikke EMK artikkel 10 har noe absolutt forbud mot forhåndssensur. Et slikt inngrep kan dermed være tillatelig så lenge vilkårene for inngrep etter EMK artikkel 10 nr. 2 er oppfylt. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har imidlertid uttalt at de iboende farene ved denne type «prior restraints» medfører at slike inngrep «call for the most careful scrutiny on the part of the Court and are justified only in exceptional circumstances», se dom 30. april 2019 *Kablis mot Russland* avsnitt 91 med videre henvisninger. Av avsnitt 92 følger at det er nødvendig med et juridisk rammeverk som sikrer både «tight control over the scope of bans and effective judicial review» for å sikre seg mot misbruk. Domstolskontrollen må avveie de motstridende interessene og er «inconceivable without a framework establishing precise and specific rules regarding the application of preventive restrictions on freedom of expression».
- (51) Både Grunnloven § 100 fjerde ledd og EMK artikkel 10 legger opp til en interesseavveining ved spørsmålet om slik forhåndskontroll som saken her gjelder, kan tillates. Terskelen er høy både etter Grunnloven og etter EMK, og de relevante hensynene og vurderingstemaene vil i hovedsak være de samme. Vernet etter Grunnloven § 100 fjerde ledd må i denne sammenheng – etter mitt syn – i alle fall være like sterkt som etter EMK artikkel 10. I og med at Grunnloven har en egen bestemmelse om

forhåndskontroll finner jeg det naturlig å knytte den videre drøftelsen opp mot Grunnloven, men vil følge den systematikk som følger av praksis etter EMK artikkel 10.

Den konkrete vurderingen

- (52) Spørsmålet er om det som en følge av As straffbare ytringer er forenelig med Grunnloven § 100 fjerde ledd å idømme rettighetstap i form av tap av retten til å inneha eller benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook.
- (53) Idømmelse av rettighetstap etter straffeloven § 56 beror på et skjønn i det enkelte tilfellet. Rettighetstap «kan» idømmes «når allmenne hensyn tilsier det».
- (54) Som påpekt i HR-2024-986-A *Snapchat* avsnitt 34 vil vilkårene etter straffeloven § 56 naturlig fange opp den forholdsmessighetsvurderingen som Grunnloven og EMK gir anvisning på. Terskelen for når rettighetstap kan idømmes, kan ikke være lavere etter straffeloven § 56 første ledd enn det Grunnloven eller EMK tillater.
- (55) Muligheten for å idømme rettighetstap er klart formulert i straffeloven § 56. Det fremgår, som jeg tidligere har gjort rede for, av forarbeidene at rettighetstapet kan omfatte aktivitet på internett. Rettighetstap idømmes som straff av domstolene. *Lovskravet* og adgangen til *effektiv domstolskontroll* er dermed oppfylt, jf. også Snapchat-dommen avsnitt 23 og 25.
- (56) Det aktuelle rettighetstapet *har et legitimt formål*. Rettighetstapet skal beskytte aktører i rettsvesenet mot rettsstridig atferd og skal også beskytte As datter og tidligere ektefelle mot hensynsløs atferd. Etter EMK artikkel 10 nr. 2 er det å «bevare domstolenes autoritet» særskilt nevnt som et formål som kan begrunne et inngrep i ytringsfriheten. Jeg viser her også til Grunnloven § 95 andre ledd om domstolenes uavhengighet.
- (57) Rettighetstapet er også *egnet* til å forhindre eller i alle fall forvanske fremtidige lovovertridelser av samme art som i saken her. Selv om det vil være mulig for A å benytte andre medier enn TikTok og Facebook, vil en blokkering av bruken av disse mediekanalene gjøre det vanskeligere for A å nå ut med lovstridige uttalelser. Jeg legger i denne sammenheng vekt på at TikTok og Facebook er mye brukt og særlig egnet for bred distribusjon av egenproduserte videoer.
- (58) Det er imidlertid et spørsmål om et forbud mot å ha brukerkonto på TikTok og Facebook *går lenger enn nødvendig*. Forbudet forhindrer all bruk av disse kanalene, mens formålet med rettighetstapet er å hindre rettsstridig atferd overfor aktører i rettsvesenet og overfor As datter og tidligere ektefelle. A har publisert flere hundre videoer, og i det store flertallet av disse er det ikke påvist noe ulovlig innhold. Tiltalen omfatter imidlertid 37 konkrete videoer, i tillegg til «flere videoer» knyttet til hans tidligere ektefelle og datteren. Dette utgjør en ikke ubetydelig andel av hva A har publisert.
- (59) Etter straffeloven § 56 andre ledd kan et rettighetstap begrenses til et påbud om å utøve aktiviteten på bestemte vilkår. Spørsmålet er om rettighetstapet mer hensiktsmessig kan begrenses til kun å omfatte publiseringer om aktører i rettsvesenet og særskilte navngitte personer. Som førstvoterende i Snapchat-dommen, se avsnitt 40, mener jeg her at hensynet til effektiv håndheving av forbudet har betydning. Det er forholdsvis enkelt å avdekke om A har en brukerkonto på TikTok eller Facebook, mens det fremstår som betydelig mer

omfattende og komplisert å skulle følge med på og avdekke om A publiserer lovstridig innhold. Det at forbudet rammer også lovlige ytringer, får imidlertid betydning ved forholdsmessighetsvurderingen.

- (60) Det avgjørende spørsmålet blir dermed om forbudet vil ramme *uforholdsmessig* hardt.
- (61) Vernet mot forhåndskontroll etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10 er strengt. Hensynet til ytringsfriheten i saken her må imidlertid avveies mot rettsstatens behov for at dommere og andre aktører i rettsvesenet blir vernet mot rettsstridig atferd fra personer som er misfornøyd med deres embetsførsel. Det er dette hensynet som er bakgrunnen og begrunnelsen for straffeloven § 157 om motarbeiding av rettsvesenet. Bestemmelsen inngår i vernet av domstolenes uavhengighet og nøytralitet. Dette er viktige hensyn som må få betydning for hvilken gjennomslagskraft ytringsfriheten skal ha på dette området.
- (62) Forsvarer har fremhevet at Grunnloven § 100 tredje ledd gir en særlig sterk grunnlovsbeskyttelse av frimodige ytringer. Han anfører at As uttalelser i denne saken springer ut av kritikk mot offentlige autoriteter og derfor må nyte et særskilt vern.
- (63) Jeg er enig i at kritikk av domstolene i utgangspunktet må anses som frimodige ytringer som omfattes av Grunnloven § 100 tredje ledd. Det er vide grenser for å kritisere innholdet i rettsavgjørelser og dommernes – og andre aktørers – dømmekraft og faglige nivå, se HR-2016-1012-A avsnitt 12. Dette er en del av det frie ordskiftet om viktige samfunnsspørsmål som ligger i kjernen av det ytringsfriheten skal verne.
- (64) Jeg legger til at det i den forbindelse ikke kan ha betydning at ytringene formidles på TikTok, Facebook eller andre internettbaserte sosiale mediekkanaler. Slike plattformer er for mange en vesentlig kanal for informasjons- og kunnskapsformidling. Vernet om ytringsfriheten må som det klare utgangspunktet være like sterkt på slike plattformer som i mer tradisjonelle medier og informasjonskanaler.
- (65) Som det følger av HR-2016-1012-A avsnitt 13, vil imidlertid ikke bare innholdet i uttalelsene, men også konteksten uttalelsene er fremsatt i, ha betydning. I saken her er A dømt for et stort antall uttalelser mot flere fornærmede. Tiltalen viser til 37 konkrete videoer. Lagmannsretten har funnet det bevist at flere av uttalelsene hadde en truende undertone. I mange tilfeller er det tale om direkte personangrep som utgjør ren sjikane.
- (66) Forholdet behandlet i tiltalen post I d er særlig alvorlig. Tiltaleposten gjelder uttalelser i tre videoer der A omtaler de to rettsoppnevnte psykologspesialistene i foreldretvistsaken. En av uttalelsene er en ren drapstrussel. Uttalelsene medførte at en av de sakkyndige sluttet å ta oppdrag som rettsoppnevnt sakkyndig, og at hun i en periode brukte voldsalarm. Dette understreker skadepotensialet i eventuelle fremtidige straffbare ytringer fremsatt av A.
- (67) Etter mitt syn er det klart at de uttalelsene A er dømt for, ikke utgjør «frimodige ytringer» som omfattes av Grunnloven § 100 tredje ledd. Selv om flere av As uttalelser utgjør lovlig kritikk av rettsvesenet og aktørene der, innebærer ikke det at A straffritt og under beskyttelse av Grunnloven § 100 kan gå over i ren sjikane. Slike ytringer har ikke noe til felles med den kjerneverdi om det frie ordskiftet som ytringsfriheten skal beskytte, og nyter derfor tvert imot et beskjedent grunnlovsværn, jf. HR-2018-674-A avsnitt 15 med videre henvisning til Rt-2012-536.

- (68) Dette gjelder desto mer for As uttalelser om sin tidligere ektefelle og datter, som er omhandlet i tiltalen post III a og d. A er domfelt for hensynsløs atferd, ved at han i flere videoer har søkt å svekke sin tidligere ektefelles omdømme ved nedsettende karakteristikker, herunder påstander om at hun har en diagnose. Han har videre publisert privat og sensitiv informasjon om datteren på nettet, noe lagmannsretten mente var en åpenbar krenkelse av datterens personlige integritet, som er vernet av Grunnloven § 104 tredje ledd første setning. Skadepotensialet for As tidligere ektefelle og særlig for hans datter ved mulige fremtidige straffbare ytringer er stort. Uttalelser av denne type ligger langt utenfor de kjerneverdier ytringsfriheten skal beskytte.
- (69) Også i praksis fra EMD er det fremhevet at det må skilles mellom kritikk og fornærmelser («criticism and insult»). Hvis det eneste formålet med en uttalelse er å fornærme, er man ikke nødvendigvis dekket av EMK artikkel 10, se for eksempel EMDs dom 11. juli 2023 *Gaspari mot Armenia* avsnitt 27. Det må trekkes en linje mellom «shocking and offensive language», som er beskyttet av artikkel 10, og uttalelser som utgjør hensynsløs sverting («wanton denigration»), som faller utenfor beskyttelsen etter EMK artikkel 10. I den sammenheng vil det også ha betydning om uttalelsene er rettet mot enkeltpersoner, se EMDs dom 28. august 2018 *Savva Terentyev mot Russland* avsnitt 75.
- (70) Spørsmålet er likevel hvilken betydning det skal ha i forholdsmessighetsvurderingen at en stor del av de videoer A har publisert på TikTok og Facebook ligger innenfor hans lovlige ytringsfrihet. Et rettighetstap som ilagt i saken her vil blokkere all bruk av TikTok og Facebook for A, også fremtidige lovlige ytringer, og er derfor nokså inngripende. Jeg legger her stor vekt på at A ikke vil være forhindret fra å bruke internett som sådant, men kun avskåret fra å benytte TikTok og Facebook. Han kan dermed fortsatt ytre seg på andre plattformer og i andre kanaler, også på internett.
- (71) Som jeg har redegjort for tidligere, er det et vilkår for forhåndskontroll etter Grunnloven § 100 at det ikke er tilstrekkelig med etterfølgende ansvar. Normalt vil det tilsi at det ikke reageres med rettighetstap av denne typen ved første gangs overtredelse av straffeloven § 157. A er ikke tidligere straffet for tilsvarende overtredelser, men han er domfelt for hensynsløs atferd mot sin tidligere ektefelle, blant annet ved bruk av tekstmeldinger og e-post. Omfanget av As ulovlige ytringer på TikTok og Facebook er omfattende. For lagmannsretten uttalte A at han ønsket at så mange som mulig skulle se hans videoer, og dessuten at han «ikke er ferdig med» maktpersoner, og at de «fortsatt [skal] offentlig utleveres». Det er grunn til å tro at A ikke vil stanse med ulovlige ytringer på TikTok og Facebook alene som følge av fengselsstraff. Dette taler for at A bør nektes å benytte disse kanalene for kommunikasjon. Det er nødvendig for å sikre at aktører i rettsvesenet beskyttes mot rettstridig atferd fra As side. I tillegg kommer behovet for å verne As datter og tidligere ektefelle. Det er heller ikke opplyst at A er avhengig av disse plattformene for holde kontakt med familie og venner.
- (72) Jeg har etter dette kommet til at allmenne hensyn i dette tilfellet tilsier at A dømmes til tap av retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook for en tidsbegrenset periode, og at dette er forenelig med Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Jeg mener imidlertid at en periode på tre år – som fastsatt av lagmannsretten – er for lang. Fristen for rettighetstapet løper ikke i den perioden lovbryteren soner frihetsstraff, jf. straffeloven § 58 fjerde ledd. Jeg mener perioden for rettighetstap passende kan fastsettes til ett år og seks måneder, som er i samsvar med tingrettens dom.

Straffutmålingen

- (73) Det skal utmåles straff for:
- Fire overtredelser av straffeloven § 157 første ledd om motarbeiding av rettsvesenet mot ni fornærmede (tiltalen post I).
  - Én overtredelse av straffeloven § 263 om trusler (tiltalen post II). Dette forholdet ble endelig avgjort av tingretten.
  - Fire overtredelser av straffeloven § 266 om hensynsløs atferd mot fire fornærmede (tiltalen post III)
- (74) Lagmannsretten fastsatte straffen til fengsel i ett år. Jeg har kommet til at dette er for strengt.
- (75) Straffskjerpelsesprinsippet i straffeloven § 79 bokstav a får anvendelse. Dette innebærer at det skal tas utgangspunkt i det mest alvorlige forholdet, og at det deretter gis et tillegg i straffen for de øvrige overtredelsene, jf. HR-2024-1901-A avsnitt 15 med videre henvisning.
- (76) I saken her er forholdet i tiltalens post I d det mest alvorlige forholdet. Det klare utgangspunktet ved overtredelse av straffeloven § 157 er ubetinget fengselsstraff, jf. HR-2022-992-U avsnitt 23. Jeg mener straffen for dette forholdet isolert sett er fengsel i omkring fem måneder. De tre andre overtredelsene av § 157 er mindre alvorlige. Isolert sett kvalifiserer hvert av tilfellene til fengsel i mellom 60 og 90 dager.
- (77) Jeg er enig med lagmannsretten i at trusselen omfattet av tiltalens post II isolert sett gir grunn til fengsel i rundt 25–30 dager.
- (78) Tiltalens post III gjelder fire tilfeller av hensynsløs atferd mot fire fornærmede. Hvert av forholdene kvalifiserer isolert sett til en kortere fengselsstraff. Det er da tatt hensyn til at det er tale om en gjentakende overtredelse av straffeloven § 266.
- (79) Samlet sett, hensyntatt straffeloven § 79 bokstav a, mener jeg straffen for de forhold som er omfattet av lagmannsrettens dom, kan fastsettes til fengsel i ti måneder. Jeg har da tatt i betraktning at A også blir ilagt rettighetstap.
- (80) For noen av de straffbare forholdene omfatter tiltalen også perioden før Søndre Østfold tingretts dom 19. desember 2022. Straffeloven § 82 tredje ledd får dermed anvendelse. Dette er ikke hensyntatt av lagmannsretten. Det ble heller ikke bemerket av aktor eller forsvarer for Høyesterett.
- (81) Ved anvendelse av straffeloven § 82 tredje ledd skal det «i alminnelighet» avsies fellesdom for alle forholdene. I saken her er imidlertid den ubetingede del av Søndre Østfolds dom 19. desember 2022 ferdig sonet, og prøvetiden for den betingede delen er utløpt. Det skal dermed avsies tilleggsdom, jf. Rt-1971-926.
- (82) Ved straffutmålingen skal det tas hensyn til hva en passende straff ville vært ved samtidig pådømmelse av forholdene pådømt i dommen fra 19. desember 2022 og de forholdene i saken her som ligger forut for den dommen. Straffen for disse forholdene må ikke være strengere enn om forholdene hadde vært pådømt samtidig, se straffeloven § 82 tredje ledd

andre setning, jf. andre ledd andre setning. Straffen for de forholdene som ble begått etter domsavsigelsen 19. desember 2022, skal derimot utmåles etter de alminnelige prinsippene, jf. Ot.prp. nr. 90 (2003–2004) side 473. Disse reglene innebærer at det må gjøres et skjønnsmessig fradrag i den tilleggsstraffen som nå skal fastsettes.

- (83) I saken her er det en begrenset del av tiltaleperioden som gjelder tiden før dommen fra 19. desember 2022. Det er derfor ikke grunnlag for noe vesentlig fradrag i utgangspunktet på fengsel i ti måneder. Tilleggsstraffen fastsettes til fengsel i ni måneder.
- (84) Til fradrag kommer 191 dager for utholdt varetekt.

Konklusjon

- (85) Jeg stemmer etter dette for følgende

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, fastsettes straffen til fengsel i 9 – ni – måneder. Dommen er tilleggsstraff til dom av Søndre Østfold tingrett 19. desember 2022, jf. straffeloven § 82 tredje ledd. Til fradrag kommer utholdt varetekt med 191 – etthundreogtrenten – dager.
2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at tap av retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook fastsettes til en periode på 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.

- (86) Dommer **Sivertsen:** Jeg i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (87) Dommar **Høgetveit Berg:** Det same.
- (88) Dommer **Hellerslia:** Likeså.
- (89) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (90) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 1, fastsettes straffen til fengsel i 9 – ni – måneder. Dommen er tilleggsstraff til dom av Søndre Østfold tingrett 19. desember 2022, jf. straffeloven § 82 tredje ledd. Til fradrag kommer utholdt varetekt med 191 – etthundreogtrenten – dager.
2. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, gjøres den endring at tap av retten til å inneha og benytte brukerkontoer på TikTok og Facebook fastsettes til en periode på 1 – ett – år og 6 – seks – måneder.